

Oponentský posudek na diplomovou práci

Bc. Renaty Zisy Šindlové: Vliv mateřství na pracovní motivace žen

Cílem posuzované práce je dle autorky: „... odhalit a ukázat, zda se ženin vztah, motivace a přístup k placené práci v zaměstnání změni po prožité mateřské zkušenosti, popřípadě jak mateřství ovlivňuje následné pracovní strategie žen.“ (vid. abstrakt práce)

Autorka se rozhodla pro poměrně široký tematický záběr, který souvisí s tematickými okruhy, jež se dotýkají genderových rolí, genderové socializace, péče, práce, slad'ování, vstupu na trh práce atd.

V teoretické práci je (vzhledem k výše stanovené otázce), dle mého názoru, zcela nadbytečná historická část problematiky práce žen (jež sahá až do 19. století). Na druhou stranu mi chybí více práce se zahraniční literaturou a hlubší vhléd do problematiky slad'ování, zejména problematiky ekonomické nezávislosti žen v partnerství (vztahu genderové moci a vlastního příjmu), reflexe tzv. ekonomické vděčnosti žen (economy of gratitude) – vid. práce např. Arlie Hochschild. Chybí mi také větší propojení empirické a teoretické části – právě dobrá znalost socialistického kontextu (a literatury o ní) by autorce pomohla pochopit i společenské procesy změn (popřípadě vymezení se vůči generaci svých matek) v transformující se společnosti. Přitom autorka sama v závěru práce píše (str. 82): „Z odpovědí vyplynulo, že většina participantek své matky za vztah k práci i za péči o domácnost obdivovala a považovala za vzor. Zároveň si ale uvědomovaly, že zvládání práce i rodiny bylo u jejich matek na úkor volného času, zálib a odpočinku. Tento model proto zcela napodobovat nechtěly. Matčin vzor byl pro ženy z mého výzkumu inspirací. Protože se však ve svém životě nehodlaly vzdát ani pracovní aktivity, ani mateřství, zůstávala péče o domácnost hlavní sférou, kterou mohly ve své péči omezit.“

Intepretace žitých zkušeností žen také zcela ignorují socioekonomické rámce neoliberálních typů zaměstnání, do kterých se ženy vracejí. **Moje otázka tedy zní: mají ženy skutečně tak velkou agency při svém rozhodování (popřípadě motivacích), jak v textu argumentuje autorka?** Jako zbytečná se mi zdá „demografická“ kapitola, která se váže k reprodukčním aktivitám. Jak tedy, dle autorky, souvisí populační strategie zmiňovaná v kapitole (str. 18–20) s konkrétními žitými zkušenostmi zkoumaných žen?

V metodologické části práce se čtenář/ka dozví stručný popis vzorku, výběr techniky sběru dat, jejich organizace a technické provedení analýzy. Té by rozhodně prospěla **větší reflexivita procesu analýzy** (součástí přílohy by mohl být náhled do přepisu rozhovoru SPOLU s jeho kódováním). Samotná empirická část **se mi zdá problematická z několika důvodů:**

- a.) Účelový typ vzorku pro semi-strukturované interview mi připadá z hlediska saturace dat (tak jak je prezentuje v předložené práci) příliš malý (9 informátorek).
- b.) Autorka práce **svá kvalitativní data spíše jenom komentuje** (po výrocích jednotlivých žen), než aby je kategorizovala, vytvářela typy a modely narativního zvýznamňování sociálního chování svých informátorek (problémem je opět nízký počet informátorek).
- c.) Autorka si při komentování rozhovorů neuvědomuje (nebo jenom v textu dostatečně neodlišuje), **že to, co ženy říkají (zvýznamňování v rámci rozhovoru), nemusí být to, co skutečně dělají (aktuální chování, které by zjistila v rámci zúčastněného pozorování).**
- d.) **Empirická část, dle mého názoru, zůstává na úrovni tematického třídění dat** (otázka JAK?), postrádá tedy důležitou úroveň výzkumného procesu (případně intepretace velice zjednodušuje) – otázku PROČ?
- e.) Práce s přijatými daty **připomíná na mnoha místech spíše kvantitativní strategii**, příkladem může být následující citace: „*Osm z devíti participantek vyjádřilo přesvědčení, že jejich matky měly nezávisle na druhu práce, kterou vykonávaly, ke své*

pracovní aktivitě převážně nebo zcela pozitivní vztah, a to i přes to, že musely čelit různým překážkám a obtížím (dlouhá nebo nevyhovující pracovní doba, nutnost dojíždět do zaměstnání, nízké finanční ohodnocení, vertikální i horizontální segregace na pracovním trhu a další). Hlavními pracovními motivačními faktory jejich matek byly podle slov mých participantek finanční spoluúčast na rodinném rozpočtu a osobní uspokojení a naplnění z vykonávané práce.“ (str.34–35).

- f.) Doporučila bych také ***sjednocení terminologie***, kterou autorka používá při označování informátorek ve svém výzkumu.

Z výše uvedených důvodů hodnotím práci známkou dobře.

**Mgr. Petra Ezzeddine PhD.
V Praze, 4. 2. 2018
Katedra obecné antropologie
FHS UK Praha**